

อรพิรุฬห์ สการะเศรณี, แสงโฉม สิริพานิช, ฉันทชนก อินทร์ศรี, สุทธนันท์ สุทธชนะ, ปริมาศ คักคีศรีสัมพันธ์, อนงนาฏ มโนภิรมย์,
ดารินทร์ อารีโยชัย

ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 32 ระหว่างวันที่ 9 - 15 สิงหาคม 2558 ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข กรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. การระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่เป็นกลุ่มก้อน 74 ราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อนโรคไข้หวัดใหญ่ในนักเรียน ชั้นอนุบาล 1 - ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน ก. ตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย ผู้ป่วยรายแรกเริ่มมีอาการวันที่ 5 สิงหาคม 2558 ส่วนใหญ่มีอาการไข้ เจ็บคอ และมีน้ำมูก จากการสอบสวนพบว่า เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2558 มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้าร่วมกิจกรรมระงับอัศัตถิยที่เทศบาลประโคนชัย หลังจากนั้นนักเรียนในกลุ่มนี้เริ่มทยอยป่วยด้วยอาการไข้ เจ็บคอ ตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคม 2558 เป็นต้นมา เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลประโคนชัยจึงรับนักเรียนไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาล แพทย์วินิจฉัยเบื้องต้น Acute upper respiratory infection และได้ให้กลับบ้าน เก็บตัวอย่าง throat swab ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธี PCR หากการติดเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่สองราย ผลพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดเอ สายพันธุ์ H3 ทั้งสองราย ทีม SRRT จึงดำเนินการคัดกรองเด็กนักเรียนเพิ่มเติม พบนักเรียนมีอาการเจ็บคอ มีน้ำมูก ทำให้มีผู้ป่วยทั้งสิ้น 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.43 ของนักเรียนทั้งหมด กระจายในชั้นอนุบาล 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้ารับการตรวจรักษาเบื้องต้นที่โรงพยาบาลประโคนชัย แพทย์ให้ยาต้านไวรัส oseltamivir ในจำนวนนี้มีนักเรียนที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน 1 ราย เนื่องจากมีโรคประจำตัว คือ หอบหืด

โรงเรียน ก. เป็นโรงเรียนชั้นประถมศึกษาขนาดใหญ่ มีนักเรียนทั้งสิ้น 1,150 คน ครู 60 คน ลักษณะอาคารเรียนเป็น 3 อาคาร มีทางเดินเชื่อมถึงกัน โดยในแต่ละชั้นอาคารจะแบ่งเป็นแต่ละชั้นเรียน รับประทานอาหารที่โรงอาหารเดียวกัน มีห้องคอมพิวเตอร์จำนวน 2 ห้อง โดยห้องแรกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และห้องที่สองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้ห้องคอมพิวเตอร์ร่วมกัน การดำเนินการควบคุมโรค เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลประโคนชัยทำการคัดกรองเด็ก

ป่วยทั้งโรงเรียน หากพบผู้ป่วยสงสัยจะจ่ายยา oseltamivir และนัดติดตามอาการ 2 วัน รวมทั้งให้ความรู้เรื่องวิธีการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่กับนักเรียนและผู้ปกครอง และปิดโรงเรียนเป็นเวลา 7 วัน ตั้งแต่วันที่ 10 -16 สิงหาคม 2558 เพื่อดำเนินการทำความสะอาดห้องเรียนป้องกันการแพร่ระบาดของโรค

2. อาหารเป็นพิษจากการรับประทานเห็ดพิษ 3 เหตุการณ์ เหตุการณ์ที่ 1 จังหวัดอุดรธานี ผู้ป่วยอาหารเป็นพิษในครอบครัวเดียวกันจากการรับประทานเห็ดพิษ 4 ราย (เสียชีวิต 2 ราย) ผู้ป่วยอาศัยอยู่ตำบลอ้อมกอ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี รายที่ 1 ผู้ป่วยเพศชาย อายุ 81 ปี (พ่อ) เริ่มป่วยวันที่ 7 สิงหาคม 2558 เวลา 18.00 น. มารับการรักษาที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชบ้านดุง วันที่ 8 สิงหาคม 2558 เวลา 02.51 น. ด้วยอาการปวดจุกแน่นท้อง อาเจียน ถ่ายเหลว แพทย์วินิจฉัยว่าเป็น Mushroom poisoning ผลการตรวจการทำงานของตับและไต พบว่า ค่า SGOT (AST) เท่ากับ 85 ยูนิตต่อลิตร, SGOT (ALT) เท่ากับ 38 ยูนิตต่อลิตร, BUN เท่ากับ 15 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร และค่า creatinine เท่ากับ 1.3 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร แพทย์ให้กลับบ้าน แต่ต่อมาผู้ป่วยได้เสียชีวิต เวลา 23.00 น. ในวันเดียวกัน รายที่ 2 ผู้ป่วยเพศหญิง อายุ 81 ปี (แม่) เริ่มป่วย วันที่ 7 สิงหาคม 2558 เวลา 23.00 น. มารับการรักษาที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชบ้านดุงพร้อมรายแรก ด้วยอาการ ปวดท้อง อาเจียน ไม่มีถ่ายเหลว เวลา 08.00 น. แพทย์วินิจฉัยว่าเป็น Mushroom poisoning ผลการตรวจการทำงานของตับและไต พบว่า SGOT (AST) เท่ากับ 71.8 ยูนิตต่อลิตร, SGOT (ALT) เท่ากับ 26.3 ยูนิตต่อลิตร, BUN เท่ากับ 12 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร และค่า creatinine เท่ากับ 1.7 mg/dl แพทย์ให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ หลังจากนั้นในวันที่ 9 สิงหาคม 2558 เวลา 02.00 น. ผู้ป่วยอาการไม่ดีขึ้นได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลบ้านดุงอีกครั้ง และถูกส่งต่อไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลอุดรธานี ต่อมาผู้ป่วยเสียชีวิตในวันที่ 10

สิงหาคม 2558 เวลา 07.00 น. รายที่ 3 และ 4 ผู้ป่วยเพศชาย อายุ 53 ปี (ลูกชาย) และ ผู้ป่วยเพศหญิง อายุ 49 ปี (ลูกสะใภ้) เริ่มป่วย วันที่ 7 สิงหาคม 2558 ด้วยอาการ ปวดบิดท้อง ถ่ายเหลว อาเจียน มารับการรักษาที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชบ้านดุง วันที่ 8 สิงหาคม 2558 แพทย์วินิจฉัยว่าเป็น Mushroom poisoning รักษาเป็นผู้ป่วยนอก แต่ผู้ป่วยอาการไม่ดีขึ้นเมื่อกลับมาบ้าน จึงกลับไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลแห่งเดิม และแพทย์ได้ส่งต่อไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลอุดรธานี ในวันที่ 10 สิงหาคม 2558 ทั้งสองรายอาการดีขึ้น จากการสอบสวนทราบว่า ลูกชายและลูกสะใภ้ได้เข้าไปเก็บเห็ดจากป่าละแวกหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ประกอบไปด้วยเห็ดทั้งหมด 3 ชนิด คือ เห็ดดิน เห็ดก่อ เห็ดปลวก นำมาแกงรวมกันรับประทานด้วยกันทั้งหมด 4 คน ทีม SRRT ได้เก็บตัวอย่างเห็ดส่งตรวจที่ศูนย์พิษวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล อยู่ระหว่างรอผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

เหตุการณ์ที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ป่วยอาหารเป็นพิษ ในครอบครัวเดียวกันจากการรับประทานเห็ดพิษ 4 ราย (เสียชีวิต 1 ราย) ผู้ป่วยอาศัยอยู่ตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ เป็นเพศหญิง 3 ราย ชาย 1 ราย อายุระหว่าง 13 - 54 ปี ผู้ป่วยรายแรกเริ่มมีอาการ วันที่ 31 กรกฎาคม 2558 เวลา 20.00 น. ส่วนใหญ่มีอาการปวดมวนท้อง ถ่ายเหลวเป็นน้ำ คลื่นไส้ อาเจียน ปากแห้ง เหงื่อออก ตัวเย็น ไข้ และปวดศีรษะ ผู้ป่วยซื้อยามารับประทานเอง 1 ราย และเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลนาคะหลวย 3 ราย ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยหญิงอายุ 13 ปีถูกส่งตัวไปรับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี ต่อมาในวันที่ 10 สิงหาคม 2558 ได้เสียชีวิตลงด้วยภาวะ Hypovolumic shock อาการปัจจุบันของผู้ป่วยที่เหลือ 3 ราย ขณะนี้หายเป็นปกติ จากการสอบสวนพบว่า ผู้เสียชีวิตรับประทานเห็ดป่าร่วมกับคนในครอบครัวทั้งหมด 4 คน โดยยายของผู้เสียชีวิตเป็นผู้ไปเก็บเห็ดที่ขึ้นตามชายป่ามารับประทาน ได้แก่ เห็ดระงอก เห็ดระงาก นำมาแกงและรับประทานร่วมกันในมือเช้าของวันที่ 31 กรกฎาคม 2558 ทีม SRRT ได้เก็บตัวอย่างเห็ดจากแหล่งเดียวกันส่งตรวจชนิดเห็ดที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์อุบลราชธานี อยู่ระหว่างรอผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

เหตุการณ์ที่ 3 จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ป่วยอาหารเป็นพิษ จากการรับประทานเห็ดพิษเสียชีวิต 1 ราย ผู้เสียชีวิตเป็นเพศหญิง อายุ 61 ปี อาศัยอยู่ตำบลสว่าง อำเภอสว่างวีระวงศ์ มีโรคประจำตัว เป็นเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และ ไตวาย เริ่มมีป่วยวันที่ 7 สิงหาคม 2558 เวลาประมาณ 17.00 น. ด้วยอาการถ่ายเหลว

คลื่นไส้อาเจียน ปวดท้อง ต่อมาวันที่ 8 สิงหาคม 2558 เวลา ประมาณ 06.00 น. ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร สัญญาณชีพแรกรับ อุณหภูมิร่างกาย 36.8 องศาเซลเซียส ชีพจร 76 ครั้งต่อนาที หายใจ 20 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 110/60 มิลลิเมตรปรอท แพทย์วินิจฉัยเบื้องต้น Mushroom Poisoning, Diarrhea Gastroenteritis และ Acidosis ต่อมาผู้ป่วยมีอาการปวดท้องอย่างรุนแรง ดิ้นทุรนทุราย แพทย์จึงส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ เมื่อเวลาประมาณ 13.00 น. ผู้ป่วยเริ่มมีอาการปวดท้องเพิ่มมากขึ้น เหงื่อเปียก เหงื่อออกตัวเย็น ดิ้นทุรนทุราย ประมาณ 20 นาที และเริ่มหมดสติ แพทย์และพยาบาล ได้ทำการช่วยฟื้นคืนชีพในห้องฉุกเฉิน ใส่ท่อช่วยหายใจ และส่งผู้ป่วยไปพักฟื้นที่หอผู้ป่วยภาวะวิกฤต หลังจากนั้นเวลาประมาณ 19.50 น. ผู้ป่วยหยุดหายใจและเสียชีวิต วันที่ 8 สิงหาคม 2558 เวลา ประมาณ 20.20 น. จากการสอบสวนพบว่า ผู้เสียชีวิต รับประทานเห็ดมือเช้าของวันที่ 7 สิงหาคม 2558 เวลา 07.00 น. โดยมีเพื่อนบ้านร่วมรับประทานด้วยกัน 1 คน ซึ่งไม่พบอาการผิดปกติ เห็ดดังกล่าวนั้นญาติของผู้เสียชีวิตเป็นคนออกไปเก็บเห็ดที่ป่าช้าและป่าสงวน เห็ดมีลักษณะเหมือนเห็ดจั่น หรือชาวบ้านเรียกว่าเห็ดตีนแฮด เนื่องจากเก็บเห็ดมาได้เยอะจึงนำมาแบ่งให้ญาติประมาณ 15 คน ไม่มีใครมีอาการผิดปกติหลังจากรับประทานเห็ดที่เก็บมาจากที่เดียวกัน

3. ผู้เสียชีวิตยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า 1 ราย จังหวัดชลบุรี

ผู้เสียชีวิตเป็นเด็กชายชาวกัมพูชา อายุ 2 ปี 8 เดือน อาศัยอยู่แคมป์ก่อสร้าง ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เริ่มป่วยวันที่ 2 สิงหาคม 2558 ด้วยอาการไข้ เจ็บคอ ถ่ายเหลว ตัวเกร็ง หลังแอ่น น้ำลายไหล กลืนน้ำไม่ได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2558 แพทย์สงสัย Meningococcal และ Rabies ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการเจาะเลือดส่งตรวจเพาะเชื้อ (hemoculture) ผลไม่พบเชื้อ ส่วนตัวอย่างน้ำลาย คลอเนีย และปมรากผมส่งตรวจด้วยวิธี PCR ผลพบเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้า จากการสอบถามญาติให้ประวัติว่า ผู้เสียชีวิตมีประวัติถูกสุนัขภายในสถานที่ก่อสร้างกัด ล้างแผลเอง แต่ไม่ได้ไปพบแพทย์ และในบริเวณเดียวกันยังมีสุนัขอีกทั้งหมด 5 ตัว การดำเนินการควบคุมโรค ทีม SRRT ออกสอบสวนโรคเพื่อค้นหาผู้สัมผัสสุนัขที่สงสัยของโรค พบผู้สัมผัสทั้งหมด 7 คน ติดตามให้ไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และประสานกรมปศุสัตว์สำรวจและฉีดวัคซีนให้สุนัขรอบจุดเกิดโรค (ring vaccination) รัศมี 1 กิโลเมตร

4. สถานการณ์ไข้หวัดใหญ่ในประเทศไทย

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 11 สิงหาคม 2558 ได้รับรายงานผู้ป่วยจำนวน 38,489 ราย อัตราป่วย 59.10 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 28 ราย อัตราตายร้อยละ 0.07 จังหวัดที่มีรายงานผู้ป่วยเสียชีวิตมากที่สุด คือ นครราชสีมา เชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ที่เป็นสาเหตุในกลุ่มผู้เสียชีวิต ได้แก่ เชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดเอ สายพันธุ์ H1N1 (2009) จำนวน 12 ราย สายพันธุ์ H3 จำนวน 2 ราย และไม่ระบุสายพันธุ์ 12 ราย สารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดบี จำนวน 1 ราย ไม่ทราบเชื้อที่เป็นสาเหตุ 1 ราย

กลุ่มอายุที่พบอัตราป่วยสูงสุด คือ กลุ่มอายุ 0 - 4 ปี 219.91 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอายุ 5 - 14 ปี 128.56 ต่อประชากรแสนคน, กลุ่มอายุ 25 - 34 ปี 45.73 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ

ภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ ภาคเหนือ 91.49 ต่อประชากรแสนคน ภาคกลาง 81.30 ต่อประชากรแสนคน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 32.68 ต่อประชากรแสนคน ภาคใต้ 26.53 ต่อประชากรแสนคนตามลำดับ

โรคไข้หวัดใหญ่ในประเทศไทย มีจำนวนผู้ป่วยสูงในฤดูฝน ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม ของทุกปี สถานการณ์ในปี นี้ พบว่าจำนวนผู้ป่วยตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนกรกฎาคมค่อนข้างคงที่ มีผู้ป่วยอยู่ระหว่าง 3,400 - 3,700 ราย และในช่วง 4 สัปดาห์ที่ผ่านมา มีจำนวนผู้ป่วยใกล้เคียงกับค่ามัธยฐาน

การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยง จากข้อมูลเฝ้าระวังในช่วง 4 สัปดาห์ที่ผ่านมา (วันที่ 12 กรกฎาคม - 9 สิงหาคม 2558) และข้อมูลจากระบบเฝ้าระวัง ILI ในสัปดาห์ที่ 31 พบว่ามีจังหวัดที่เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดมี 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง สมุทรสงคราม และสตูล

5. สถานการณ์โรคมือ เท้า ปาก ประเทศไทย

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 11 สิงหาคม 2558 สำนักกระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วย จำนวน 23,033 ราย เสียชีวิต 2 ราย ที่จังหวัดสระบุรี และตาก อัตราป่วย 35.37 ต่อประชากรแสนคน อัตราตายร้อยละ 0.01

กลุ่มอายุที่พบอัตราป่วยสูงสุด คือ กลุ่มอายุ 0 - 4 ปี 530.30 ต่อประชากรแสนคน (ร้อยละ 81.64 มีอายุ 1 - 3 ปี) รองลงมา ได้แก่ 5 - 14 ปี 30.27 ต่อประชากรแสนคน 15 - 24 ปี 0.75 ต่อประชากรแสนคน 25 - 64 ปี 0.30 ต่อประชากรแสนคน และ 65 ปี ขึ้นไป 0.28 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ

ภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ ภาคเหนือ 40.83 ต่อประชากรแสนคน ภาคกลาง 38.75 ต่อประชากรแสนคน ภาคใต้ 34.51 ต่อประชากรแสนคน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 29.31 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ

โรคมือ เท้า ปาก ในประเทศไทย มีจำนวนผู้ป่วยสูงในฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม ของทุกปี สถานการณ์ในขณะนี้ พบว่าจำนวนผู้ป่วยรายสัปดาห์ ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามช่วงฤดูกาลระบาด แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่ามัธยฐาน พบว่าตั้งแต่สัปดาห์ที่ 25 จำนวนผู้ป่วยเริ่มมีแนวโน้มต่ำกว่าค่ามัธยฐานจากการคาดการณ์แนวโน้มการเกิดโรค ด้วยวิธี ARIMA model พบว่ามีผู้ป่วยสูงสุดในเดือนกรกฎาคม จำนวน 5,599 ราย สิงหาคม 3,656 ราย และกันยายน 3,344 ราย และคาดว่าในปีนี้มีผู้ป่วยประมาณ 37,645 ราย ซึ่งน้อยกว่าปีที่ผ่านมา

สถานการณ์ต่างประเทศ

สถานการณ์โรคไข้เลือดออก ประเทศมาเลเซีย

สถานการณ์โรคไข้เลือดออกในเมือง Georgetown ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำนวนผู้ป่วยตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง 3 สิงหาคม มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกรวมทั้งสิ้น 40,058 ราย ซึ่งเมื่อเทียบกับปีแล้วในช่วงเวลาเดียวกันนี้มีผู้ป่วยเพียง 30,111 ราย ซึ่งในรัฐ Johor, Perak, Negri Sembilan และ Penang ก็มีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มสูงขึ้น ทำให้จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในประเทศมาเลเซียมีจำนวนทั้งสิ้น 71,001 เมื่อเทียบกับปีที่แล้วในช่วงเวลาเดียวกันนี้มีผู้ป่วย 55,237 ราย ซึ่งมีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้น 15,764 ราย และมีผู้เสียชีวิต 192 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 88 ราย
แหล่งที่มา : <http://malaysiandigest.com/news/564395-dengue-71-000-cases-recorded-between-jan-and-aug-health-ministry.html>